

**Bijlage 1 bij Circulaire WAP nr. 7 over
de regels betreffende het paritair beheer en het toezichtscomité**

INHOUD

I. PENSIOENSTELSEL	2
Inleiding	2
1. Paritair beheer	2
1.1. Begrip	2
1.2. Betrokken instellingen	3
1.3. Gevallen waarin er een paritair beheer moet worden ingesteld.....	3
1.4. Afwijkingen	4
1.5. Aanduiding van de personeelsvertegenwoordigers	5
2. Toezichtscomité	6
2.1. Begrip	6
2.2. Betrokken instellingen	6
2.3. Gevallen waarin er een toezichtscomité moet worden opgericht	6
2.4. Afwijking	7
2.5. Aanduiding van de personeelsvertegenwoordigers	7
2.6. Rol van het toezichtscomité	7
3. Instelling of opheffing van het paritair beheer	8
3.1. Instelling van het paritair beheer	8
3.2. Opheffing van het paritair beheer.....	8
II. SOLIDARITEITSTOEZEGGING	9
1. Inleiding	9
2. Betrokken instellingen	9
3. Afwijking	9
4. Aanduiding van de leden die het personeel vertegenwoordigen	9
5. Rol van het toezichtscomité	9

I. PENSIOENSTELSEL

Inleiding

Deze circulaire betreft de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, de verzekeringsondernemingen en de rechtspersonen die belast zijn met de uitvoering van een Belgische solidariteitstoezegging en de inrichters van een Belgisch pensioenstelsel.

Artikel 41 §1 van de WAP bepaalt dat de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die belast zijn met de uitvoering van bepaalde types van pensioenstelsels een “paritair beheer” moeten instellen. Dit betekent dat de raad van bestuur van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening voor de helft moet zijn samengesteld uit leden die het personeel vertegenwoordigen, om de vertegenwoordiging van de werknemers te verzekeren.

Volgens artikel 41 §2 van de WAP moet er een « toezichtscomité » worden opgericht dat voor de helft is samengesteld uit leden die het personeel vertegenwoordigen wanneer de uitvoering van bepaalde types van pensioenstelsels toevertrouwd is aan een instelling die niet op paritaire wijze wordt beheerd.

Artikel 41 van de WAP is van kracht sedert 1 januari 2004. Vóór die datum bepaalde de Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 echter reeds dat de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die opgericht zijn in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk onder bepaalde voorwaarden de verplichting hebben om een paritair beheer in te stellen.

1. Paritair beheer

1.1. Begrip

Het begrip « paritair beheer » houdt in dat de raad van bestuur van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening voor de helft moet zijn samengesteld uit leden die het personeel vertegenwoordigen, om de vertegenwoordiging van de werknemers te verzekeren. In verband met de samenstelling van de raad van bestuur van een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening bepaalt artikel 5 van het prudentieel besluit¹ dat de bijdragende ondernemingen en de aangeslotenen of hun vertegenwoordigers de meerderheid moeten uitmaken in de raad van bestuur.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de oprichting van een sociaal comité in de zin van artikel 34 van de wet betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening niets afdoet aan de verplichting om de regels in acht te nemen die artikel 41 van de WAP bevat over het paritair beheer in de raad van bestuur.

¹ Artikel 5 van het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

1.2. Betrokken instellingen

De verplichting om een paritair beheer in te stellen geldt voor Belgische of buitenlandse instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die pensioenstelsels beheren in de zin van artikel 3, §1, 3° van de WAP, d.w.z. pensioenstelsels die aan de Belgische sociale wetgeving zijn onderworpen².

1.3. Gevallen waarin er een paritair beheer moet worden ingesteld

Onverminderd de afwijkingsmogelijkheden die in punt 1.4. hieronder zijn vermeld, geldt in de volgende gevallen een verplichting om de raad van bestuur van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening voor de helft uit personeelsvertegenwoordigers samen te stellen:

- (gewoon of sociaal) sectoraal pensioenstelsel³ ;
- wanneer de werkgever aan een sectoraal stelsel gebonden is en gebruik maakt van de mogelijkheid om de uitvoering van dit (gewoon of sociaal⁴) stelsel geheel of gedeeltelijk zelf te organiseren (hierna « *opting-out* » genoemd), indien er in de onderneming een ondernemingsraad, een comité voor preventie en bescherming op het werk of een vakbondsafvaardiging aanwezig is⁵;
- sociaal ondernemingspensioenstelsel, indien er in de onderneming een ondernemingsraad, een comité voor preventie en bescherming op het werk of een vakbondsafvaardiging aanwezig is⁶;
- gewoon ondernemingspensioenstelsel met financiële bijdrage van de werknemers, indien er in de onderneming een ondernemingsraad, een comité voor preventie en bescherming op het werk of een vakbondsafvaardiging aanwezig is⁷;
- instelling voor bedrijfspensioenvoorziening die door verschillende inrichters is opgericht (multiwerkgeversfonds), indien er ten minste een van de door de instelling beheerde pensioenstelsels onder een van de hierboven genoemde gevallen valt.

Het bijzondere geval van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening die een gewoon pensioenstelsel beheert met financiële bijdrage van de werknemers en waar er een sociaaloverlegorgaan aanwezig is binnen de onderneming vergt wat meer uitleg.

² Zie in dit verband : "Op bedrijfspensioenvoorziening toepasselijke bepalingen van Belgische sociale en arbeidswetgeving", op de website van de CBFA, www.cbfa.be.

³ Artikel 8 van de WAP.

⁴ Ter herinnering : bij een sectoraal sociaal pensioenstelsel geldt de mogelijkheid tot *opting-out* niet voor de solidariteitstoezegging (artikel 10, §2, tweede lid van de WAP).

⁵ Artikel 9 van de WAP.

⁶ Artikel 11 van de WAP.

⁷ Indien een werkgever verschillende pensioenplannen heeft ingevoerd voor elke categorie van werknemers en hij al die pensioenplannen samen in een IBP laat beheren, volstaat het dat een van die plannen in een financiële bijdrage van de werknemers voorziet opdat de regels inzake het paritair beheer van toepassing zouden zijn.

Zodra het pensioenstelsel voorziet in een financiële bijdrage van de werknemers - ook al wordt deze bijdrage beheerd door een andere pensioeninstelling dan die welke belast is met het beheer van de bijdrage van de onderneming -, bestaat er een verplichting tot paritair beheer (tenzij er via sociaal overleg een afwijking is bedongen op deze regel - zie verder)⁸.

Er zijn dus maar twee gevallen waarin de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening geen paritair beheer moet instellen in de raad van bestuur, namelijk wanneer het pensioenstelsel een gewoon ondernemingspensioenstelsel is zonder financiële bijdrage van de werknemers en wanneer er in de onderneming (en in de ondernemingen die de uitvoering van hun pensioenstelsel aan de IBP hebben toevertrouwd) geen sociaaloverlegorgaan aanwezig is.

Het paritair beheer kan ook altijd op vrijwillige basis worden ingesteld.

1.4. Afwijkingen

Om af te kunnen wijken van de verplichting om de raad van bestuur op paritaire wijze samen te stellen moet voldaan zijn aan volgende voorwaarden :

- in het geval van een sectoraal pensioenstelsel, indien de collectieve arbeidsovereenkomst waarbij het sectoraal stelsel wordt ingevoerd, er anders over beschikt;
- wanneer de werkgever voor *opting-out* heeft gekozen en er in de onderneming overlegorganen aanwezig zijn, indien de ondernemingsraad of, bij ontstentenis, het comité voor preventie en bescherming op het werk er anders over beschikken, of, bij ontstentenis van die organen, indien de vakbondsafvaardiging en de werkgever er in onderling overleg anders over beschikken ;
- wanneer het stelsel het regime van de sociale pensioenstelsels geniet en er in de onderneming overlegorganen aanwezig zijn, indien de ondernemingsraad of, bij ontstentenis, het comité voor preventie en bescherming op het werk er anders over beschikken, of, bij ontstentenis van die organen, indien de vakbondsafvaardiging en de werkgever er in onderling overleg anders over beschikken ;
- in het geval van een gewoon ondernemingspensioenstelsel met financiële bijdrage van de werknemers en wanneer er in de onderneming overlegorganen aanwezig zijn, indien de ondernemingsraad, of, bij ontstentenis, het comité voor preventie en bescherming op het werk er anders over beschikken, of, bij ontstentenis van die organen, indien de vakbondsafvaardiging en de werkgever er in onderling overleg anders over beschikken ;
- wanneer de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening door verschillende inrichters is opgericht (multiwerkgeversfonds) en er ten minste een van de door de instelling uitgevoerde pensioenstelsels onder een van de in punt 1.3. genoemde gevallen valt, moet de afwijking worden toegepast volgens de procedure die voor het betrokken pensioenstelsel geldt.

⁸ Parl. Doc., Kamer, 2002-2003, 1340/005, p.36.

Indien er gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om af te wijken van de verplichting tot paritair beheer, geldt er geen verplichting om een toezichtscomité op te richten conform artikel 41, § 2.

Indien er geen paritair beheer is omdat de ondernemingsraad niettegenstaande artikel 41 § 1 van mening is dat de raad van bestuur maar voor 25% moet zijn samengesteld uit personeelsvertegenwoordigers, geldt er geen verplichting om een toezichtscomité op te richten, hoewel dit mogelijk blijft.

1.5. Aanduiding van de personeelsvertegenwoordigers

De personeelsvertegenwoordigers kunnen worden gekozen uit de rechtverkrijgenden⁹ van het pensioenstelsel of uit de leden van hun representatieve werknemersorganisaties¹⁰.

In het geval van een (gewoon of sociaal) sectoraal pensioenstelsel worden de personeelsvertegenwoordigers aangewezen door de werknemersafvaardiging binnen de rechtspersoon¹¹.

Wanneer het gaat om een ondernemingspensioenstelsel (opting-out, sociaal pensioenstelsel, gewoon ondernemingspensioenstelsel met financiële bijdrage van de werknemers) en er in de onderneming sociaaloverlegorganen aanwezig zijn, worden de personeelsvertegenwoordigers aangewezen door de werknemersafvaardiging in de ondernemingsraad. Bij ontstentenis van ondernemingsraad worden zij aangewezen door de werknemersafvaardiging in het comité voor preventie en bescherming op het werk, of, bij ontstentenis daarvan, door de vakbondsafvaardiging.

In het specifieke geval van een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening die uit verschillende werkgevers bestaat (« multiwerkgeversfonds »), worden de personeelsvertegenwoordigers in overleg aangewezen door de werknemersafvaardigingen van de verschillende inrichters.

⁹ Onder dit begrip vallen de actieve aangeslotenen, de aangeslotenen die uitgestelde rechten genieten (« slapers »), de rentegenieters en elke begunstigde.

¹⁰ Artikel 41, §1, tweede lid, laatste zin, ingevoegd door artikel 217 van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

¹¹ De rechtspersoon die hier bedoeld wordt is die waarvan sprake is in artikel 3, §1, 5°, a) van de WAP: « *de rechtspersoon, paritair samengesteld, aangeduid via een collectieve arbeidsovereenkomst door de representatieve organisaties van een paritair comité of subcomité, opgericht volgens hoofdstuk III van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, dat een pensioenstelsel invoert.* »

2. Toezichtscomité

2.1. Begrip

Het toezichtscomité is een bijzonder inspraakorgaan dat voor de helft is samengesteld uit personeelsvertegenwoordigers. Het toezichtscomité heeft geen bestuursbevoegdheid maar heeft wel een recht van inzage in de activiteiten van de pensioeninstelling.

2.2. Betrokken instellingen

De verplichting om een toezichtscomité op te richten geldt voor alle pensioeninstellingen die niet paritair worden beheerd. Dit zijn in de eerste plaats de verzekeringsondernemingen maar ook bepaalde instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die een pensioenstelsel beheren dat niet onder artikel 41, §1 van de WAP valt.

Ze geldt echter niet voor de gemeenschappelijke verzekeringsfondsen waarvan de raad van bestuur paritair is samengesteld overeenkomstig het koninklijk besluit van 14 april 1971¹².

Als er volgens artikel 41, §1 van de WAP een verplichting tot paritair beheer geldt voor het pensioenstelsel, maar er na sociaal overleg gebruik gemaakt geweest is van de mogelijkheid om af te wijken van die verplichting, mag er een toezichtscomité worden opgericht, maar is dit niet verplicht.

2.3. Gevallen waarin er een toezichtscomité moet worden opgericht

Volgens artikel 41 §2 van de WAP zijn er verschillende gevallen waarin er een toezichtscomité moet worden opgericht wanneer de pensioeninstelling die belast is met de uitvoering van het pensioenstelsel niet op paritaire wijze wordt beheerd:

- in het geval van een (gewoon of sociaal) sectoraal pensioenstelsel;
- wanneer de werkgever aan een sectoraal stelsel gebonden is en gebruik maakt van de mogelijkheid om de uitvoering van dit (gewoon of sociaal¹³) stelsel geheel of gedeeltelijk zelf te organiseren (hierna « *opting-out* » genoemd) ;
- in het geval van een sociaal ondernemingspensioenstelsel ;
- in het geval van een pensioenstelsel dat gemeenschappelijk is aan verschillende ondernemingen.

¹² Koninklijk besluit van 14 april 1971 betreffende de aanduiding van de beheerders van de erkende gemeenschappelijke verzekeringsfondsen, *B.S.*, 28 juli 1971.

¹³ Ter herinnering : bij een sectoraal sociaal pensioenstelsel geldt de mogelijkheid tot *opting-out* niet voor de solidariteitstoezegging (artikel 10, §2, tweede lid van de WAP).

In het geval van een pensioenstelsel dat gemeenschappelijk is aan verschillende ondernemingen (in de zin van “technische bedrijfseenheden”), geldt er een verplichting tot oprichting van een toezichtscomité, ook wanneer dit stelsel onder geen van de bovenvermelde gevallen valt, bijvoorbeeld wanneer het gaat om een gewoon ondernemingsstelsel, ook zonder financiële bijdrage van de werknemers.

Het toezichtscomité kan ook altijd op vrijwillige basis worden opgericht.

2.4. Afwijking

Er kan niet worden afgeweken van de verplichting om een toezichtscomité op te richten. Op de verplichting om het toezichtscomité paritair samen te stellen zijn evenmin uitzonderingen mogelijk.

2.5. Aanduiding van de personeelsvertegenwoordigers

De leden van het toezichtscomité die het personeel vertegenwoordigen worden aangewezen volgens de regels die gelden voor het paritair beheer (zie punt I.1 hierboven).

2.6. Rol van het toezichtscomité

Het toezichtscomité moet toezien op de uitvoering van de pensioentoezegging. Ook moet het jaarlijks in het bezit gesteld worden van de verklaring inzake de beleggingsbeginselen bedoeld in artikel 41bis evenals van het transparantieverlag bedoeld in artikel 42, §1 van de WAP, voor die documenten aan de inrichters worden toegestuurd.

De verklaring inzake de beleggingsbeginselen bevat ten minste :

- de strategische spreiding van de activa in het licht van de aard en de duur van de pensioenverplichtingen;
- de toegepaste wegingsmethoden voor beleggingsrisico's,
- de risicobeheersprocedures.

Het transparantieverlag bevat inlichtingen over de volgende punten :

- de wijze van financiering van de pensioentoezegging en de structurele wijzigingen in die financiering ;
- de beleggingsstrategie op lange en korte termijn en de mate waarin daarbij rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten ;
- het rendement van de beleggingen ;

- de kostenstructuur ;
- in voorkomend geval, de winstdeling.

De rol van een toezichtscomité dat opgericht wordt in het kader van een pensioentoezegging is beperkter dan die van een toezichtscomité dat opgericht wordt in het kader van een solidariteits-toezegging (zie punt II.5 hieronder).

3. Instelling of opheffing van het paritair beheer

3.1. Instelling van het paritair beheer

Wanneer er een wijziging wordt aangebracht in een van de stelsels die in de IBP worden beheerd¹⁴ en dit tot gevolg heeft dat het paritair beheer verplicht wordt krachtens artikel 41, §1 van de WAP, moet het paritair beheer gelijktijdig met die wijziging worden doorgevoerd. Aangezien de wijziging van het pensioenstelsel in de meeste gevallen aanleiding zal geven tot overleg met de sociale organen, dient het paritair beheer tegelijkertijd te worden geregeld.

3.2. Opheffing van het paritair beheer

Wanneer er bijvoorbeeld een wijziging wordt aangebracht in een van de stelsels die in de IBP worden beheerd¹⁵ en dit tot gevolg geeft dat het paritair beheer niet langer verplicht is krachtens artikel 41, §1 van de WAP, moet er geen buitengewone Algemene Vergadering van de IBP worden bijeengeroepen om de samenstelling van de raad van bestuur onmiddellijk te wijzigen.

Er is niets dat belet dat een IBP paritair beheerd wordt terwijl geen van de beheerde stelsels voldoet aan de voorwaarden van artikel 41, §1 van de WAP.

Indien toch beslist wordt het paritair beheer op te heffen, mag niet uit het oog verloren worden dat de statuten eventueel aangepast zullen moeten worden indien daarin sprake is van paritair beheer.

De aandacht dient gevestigd te worden op het feit dat het stelsel paritair beheerd moet worden zolang voldaan is aan de voorwaarden van artikel 41, §1 van de WAP. Zo moet een pensioenstelsel met persoonlijke bijdragen paritair beheerd worden, behoudens afwijking, zolang de IBP persoonlijke bijdragen beheert, zelfs wanneer het stelsel enkel nog gefinancierd wordt door werkgeversbijdragen of helemaal niet meer gefinancierd wordt¹⁶. En een sociaal pensioenstelsel moet paritair beheerd worden, behoudens afwijking, tot de solidariteitstoezegging is opgeheven en de laatste solidariteitsprestatie is uitgekeerd.

¹⁴ Bijvoorbeeld wanneer er een solidariteitstoezegging wordt ingevoerd of wanneer een gewoon stelsel wordt omgevormd tot een sociaal stelsel.

¹⁵ Bijvoorbeeld wanneer de solidariteitstoezegging wordt opgeheven.

¹⁶ Met andere woorden, voor gesloten pensioenstelsels zijn er geen afwijkingen mogelijk.

II. SOLIDARITEITSTOEZEGGING

1. Inleiding

Wanneer de instelling die belast is met de uitvoering van de solidariteitstoezegging niet paritair beheerd wordt, moet er volgens artikel 47 van de WAP een “toezichtscomité” worden opgericht dat voor de helft is samengesteld uit leden die het personeel vertegenwoordigen waaraan de solidariteitstoezegging is gedaan.

De oprichting van een toezichtscomité is verplicht sedert de datum van inwerkingtreding van artikel 47 van de WAP, namelijk sedert 1 januari 2004.

2. Betrokken instellingen

Artikel 47 van de WAP is van toepassing op:

- instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;
- verzekeringsondernemingen ;
- maar ook op elke van de inrichter onderscheiden rechtspersoon

die een solidariteitstoezegging uitvoeren maar niet paritair beheerd worden.

3. Afwijking

Er kan niet worden afgeweken van de verplichting om een toezichtscomité op te richten. Op de verplichting om het toezichtscomité paritair samen te stellen zijn evenmin uitzonderingen mogelijk.

4. Aanduiding van de leden die het personeel vertegenwoordigen

De leden van het toezichtscomité die het personeel vertegenwoordigen worden aangewezen volgens de regels die gelden voor het paritair beheer (zie punt I.1 hierboven).

5. Rol van het toezichtscomité

Het toezichtscomité moet toezien op de uitvoering van de solidariteitstoezegging en moet voorafgaandelijk geraadpleegd worden over ten minste de volgende punten:

- de beleggingsstrategie op korte en lange termijn en de mate waarin daarbij rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten ;
- het rendement van de beleggingen ;

COMMISSIE VOOR HET BANK-, FINANCIË- EN ASSURANTIEWEZEN

- de kostenstructuur ;
- in voorkomend geval, de winstdeling.

De rol van een toezichtscomité dat opgericht wordt in het kader van een solidariteitstoezegging is ruimer dan die van een toezichtscomité dat opgericht wordt in het kader van een pensioen-toezegging (zie punt I.2.5. hierboven). In dit laatste geval moet het toezichtscomité ook in het bezit gesteld worden van de verklaring inzake de beleggingsbeginselen bedoeld in artikel 41bis van de WAP en van het transparantieverslag bedoeld in artikel 42, §1 van de WAP, voor die documenten aan de inrichters worden toegestuurd, maar is er geen sprake van een voorafgaandelijke raadpleging.

*
* *

